

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ДАЛЯ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова Приймальної комісії

О. В. Поркуян

2018 р.

ПРОГРАМА

додаткового фахового вступного випробування
для прийому на навчання для здобуття освітнього ступеня магістра
за спеціальністю 061 – «Журналістика»
(освітня програма «Журналістика»)
на основі здобутого раніше освітнього ступеня бакалавра
або освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста за іншою (не спорідненою)
спеціальністю

Програма складена на підставі робочого навчального плану підготовки бакалаврів за спеціальністю 061 – «Журналістика»

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ:

кандидат філологічних наук, доцент Кошман І. М.

кандидат філологічних наук, доцент Кравченко О. Л.

кандидат філологічних наук Зайцева А. В.

1. Програма фахового вступного випробування

Необхідний обсяг знань вступника, що має освітньо-кваліфікаційний рівень бакалавра з напрямку підготовки «Журналістика» забезпечують наступні нормативні дисципліни, передбачені навчальним планом.

Вступ до літературознавства

Художня література як вид мистецтва. Основні етапи розвитку світового і вітчизняного літературознавства. Літературно-художній образ. Роди та жанри літератури. Літературний твір як художнє ціле. Зміст та форма літературного твору.

Художнє мовлення. Основні поняття віршування. Індивідуальний авторський стиль. Загальне поняття про літературний процес.

Практична стилістика

Поняття стиль, стилістика, функціональний стиль. Стилiстичні можливості багатозначності. Багатозначність та тропи в різних стилях мови.

Омонімія та паронімія. Стилiстичне використання омонімії й паронімії.

Синоніми в стилістичному плані. Можливості явища синонімії (розгляд за функціональними стилями). Стилiстичне використання антонімії. Антонімія як лексичне явище.

Неологізми. Номінативні та стилістичні функції неологізмів. Застаріла лексика. Застаріла лексика зі стилістичного погляду. Неологізми. Номінативні та стилістичні функції неологізмів. Застаріла лексика. Застаріла лексика зі стилістичного погляду.

Розмовна та діалектна лексика. Розмовна, просторічна, діалектна лексика в різних стилях. Етимологія. Стилiстичні можливості внутрішньої форми слова.

Фразеологія в сучасній українській мові. Фразеологія в стилістичному аспекті.

Культура українського мовлення

Мовна норма – основне поняття теорії культури мови. Культура мовлення як наукова дисципліна. Історія питання. Норма як соціальне явище функціонування мови. Сутність поняття «мовна помилка». Типологія мовних помилок. Інтерфедеми.

Лексичні помилки. Семантична модифікація лексем. Семантично-модифіковані лексеми – іменники. Семантична модифікація прикметників. Значеннева модифікація дієслівних утворень. Семантично-модифіковані прислівники.

Плеоназми, структурно-семантичні моделі. Паронімія як джерело анармативів. Міжмовні омоніми.

Орфоепічні, словотвірні та орфографічні помилки.

Морфологічні помилки. Порушення морфологічних норм в іменниках. Морфологічні помилки в прикметниках. Ненормативні утворення в

числівниках. Морфологічні помилки в займенниках. Морфологічні помилки в дієслівних формах. Морфологічні помилки в прислівниках.

Синтаксичні помилки. Ненормативне вживання прийменників. Ненормативне узгодження присудка з підметом. Порушення норм керування. Неправильна побудова ряду однорідних членів речення. Відокремлені обставини, виражені одиничним дієприслівником чи дієприслівниковим зворотом. Порушення порядку слів у реченні. Неправильна побудова складнопідрядного речення.

Синкретичні помилки. Поняття про синкретизм. Різновиди синкретичних помилок. Аналіз мовного матеріалу ЗМІ.

Історія української літератури

Поняття стиль «давня українська література». Література Київської Русі. Два види писемної літератури і їх співвідношення.

Оригінальна література Київської Русі. Джерела оригінальної літератури. Літописання. Жанр «поученія». Паломницька література. Києво-Печерський патерик. Ораторське письменство. «Слово о полку Ігоревім».

Українська література XIV–XVII ст. Літописання. Нові редакції Києво-Печерського патерика. Перекладна література. Поняття «полемічна література», історія її виникнення та розвитку. Поняття «полемічна література», історія її виникнення та розвитку. Літературна творчість найвизначніших українських письменників-полемістів до і після Брестської унії (Герасим Смотрицький, Христофор Філарет, Клирик Острозький, Мелетій Смотрицький, З. Кописиенський). Біографічні відомості І.Вишенського.

Особливості українського Бароко. Розвиток української прози в 2 половині XVII століття. Полемічно-публіцистична творчість М. Андрелли. Історична проза 2 половини 17 століття. Розвиток повістєвої прози в українській літературі. Перші зразки українського віршування. Початок драматичної літератури та найдавніші відомі драматичні твори.

«Козацькі літописи». Хронологія подій, характер їх висвітлення та образ Б. Хмельницького в літописі Самовидця. Літопис Г. Граб'янки, його джерела, риси і стиль твору. Літопис С. Величка, його джерела та образ Хмельницького. Творчість Феофана Прокоповича. Трагедокомедія «Володимир». Її сюжет, публіцистична заостреність, образи та побудова, значення драми для дальшого розвитку української літератури. Вертепна драма, творчість «мандрівних дяків».

Григорій Сковорода. Біографічні відомості, суспільно-політичні, філософські, літературно-естетичні та педагогічні погляди Сковороди. Сковорода – перший український байкар. Збірка «Басни харьковские». Притчі Сковороди. Збірка «Сад божественных песен». Основні мотиви лірики. Елементи поезики Сковороди, його вплив на дальший розвиток української літератури.

І. Котляревський як зачинатель нової української літератури. «Енеїда». Жанрова своєрідність. Розвиток давньоукраїнської бурлескної

традиції. Елементи сатири у творі. Використання елементів народної сміхової культури. «Наталка Полтавка». Жанрові особливості, риси класицизму, сентименталізму та просвітницького реалізму, провідні художні ідеї твору. Мова нової української літератури.

Т. Шевченко – основоположник нової української літератури. Гайдамаки». Історична основа, жанр, сюжет і композиція, героїко-трагічний пафос. Образи Яреми, Залізняка і Гонти. Вираження ідейно-естетичного кредо митця в поезії «Заповіт». Проблематика творчості Т. Шевченка періоду «Трьох літ» (1843–1847 рр.). Ідейна спрямованість поеми «Кавказ». Провідні мотиви віршів періоду ув'язнення та заслання (1847–1857 рр.) (цикл «В казематі»). Біблійні мотиви у поезії періоду після заслання. Прозова спадщина Т. Шевченка. Автобіографічність повісті «Художник». Значення постаті Т. Шевченка для розвитку української літератури.

Творчість Марка Вовчка. Огляд життя і творчості. Творчість Пантелеймона Куліша. Огляд життя і творчості. «Чорна рада» – роман-хроніка в українській літературі.

Творчість Івана Нечуя-Левицького. Огляд життєвого і творчого шляху. Тематика і проблематика ранніх оповідань («Дві московки», «Рибалка Панас Круть» тощо) повісті «Микола Джеря». «Кайдашева сім'я» – жанр, тема, ідейний зміст. Конкретно-історичне та загальнолюдське у творі.

Творчість Панаса Мирного. Соціально-психологічний роман «Хіба ревуть воли, як ясла повні?». Історія створення, джерела, проблематика. Своєрідність композиції, різноманітність характерів, проникнення в суперечності доби, психологізм. Образ Чіпки. Складність і своєрідність розвитку української літератури наприкінці ХІХ 20-х роках ХХ ст. Творчість Івана Франка. Життєвий і творчий шлях. Багатство тематики поезії, ідейно-естетична глибина, різноманітність форм. Збірка інтимної лірики «Зів'яле листя». Тематична і жанрова багатоаспектність прози І. Франка. Новаторство І. Франка в українській літературі. Багатогранність творчості Б. Грінченка. Багатогранність таланту Лесі Українки. Розмаїття поетичних мотивів.

Літературний процес 30-х років ХХ ст. – розвиток української літератури на новому історичному етапі. Розвиток малих епічних жанрів. Різноманітність стильових манер: романтико-героїчна («Мамутові бивні» Ю. Яновського), лірико-імпресіоністична («Кіт у чоботях» М. Хвильового, «Політика» Г. Косинки). Розвиток гумору й сатири. Поява великих епічних полотен: романи («Місто» В. Підмогильного, «Бур'ян» А. Головка, «Майстер корабля» і «Чотири шаблі» Ю. Яновського). Розвиток театру в Україні. Виникнення і становлення кінодраматургії, її основних жанрів – кіноповісті, кінопоєми (О. Довженко «Земля»).

Арешти митців у першій половині 30-х років (М. Куліш, М. Зеров, Г. Епик, Лесь Курбас, О. Слісаренко, Остап Вишня). Творчість Павла Тичини. Життєвий і творчий шлях. Образ ліричного героя, музичні, пісенні образи ранньої творчості («Сонячні кларнети»). Збірки «Плуг», «Вітер з України», «Замість сонетів і октав». Цикл «В космічному оркестрі». Інтимна лірика П.

Тичини («Ви знаєте, як липа шелестить...», «Коли в твої очі дивлюся...», «Я сказав тобі лиш слово...»). Відгомін спалахів національного відродження в Україні (1917–1920 рр.) у віршах П. Тичини. Творчість Остапа Вишні. Огляд життя і творчості. Тематика і проблематика, жанрова різноманітність творчості.

Творчість М. Хвильового. Мистецька та індивідуальна трагедія М. Хвильового. Розширення виражальних можливостей «малої прозової форми» («Солонський яр», «Я (Романтика)», «Мати», «Кіт у чоботях»).

Творчість Ю. Яновського. Формування світоглядних переконань Ю. Яновського. Художнє новаторство романів «Майстер корабля» і «Чотири шаблі». «Вершники»: багатство змісту, досконалість художньої форми, жанрова своєрідність твору; поєднання ознак народної думи, героїчної поеми, новелістичного роману; реалізму та романтизму. Роль роману в розвитку літератури.

Творчість Олександра Довженка. Огляд життя і творчості. Формування мистецьких переконань О. Довженка. «Щоденник» – літопис доби.

Творчість Уласа Самчука. Життєвий і творчий шлях. Проблема людської гідності, зображення національної самосвідомості українців – провідні мотиви творчості У. Самчука. «Марія». Художній твір про винищення українського селянства.

Творчість Івана Багряного. Життєвий шлях письменника. Участь І. Багряного в українському демократично-визвольному русі. Ідейно-естетичне спрямування прозової спадщини І. Багряного. Жанрова різноманітність творчості І. Багряного. Мотиви поетичної творчості. Алегоричність назви, промовиста символіка, динамічність розвитку сюжету роману «Тигролови». Всепоглинаюча ідея перемоги добра над злом. Проблематика роману «Сад Гетсиманський». Творчість Василя Барки. Огляд життєвого і творчого шляху письменника. Жанрово-стилістичне розмаїття творчості В. Барки. Елементи різних стильових шкіл і напрямів у творчості письменника. Розкриття гармонії між людиною і світом, людиною і космосом у поезії В. Барки. Роман «Жовтий князь». Місце і значення творчості В. Барки в літературному процесі.

Жанрово-стильова різноманітність прози другої половини ХХ ст. Феномен соціалістичного реалізму в українській літературі. Тематичне спрямування української прози повоєнного часу. Творче дослідження реальних подій, характерів у прозі О. Гончара, П. Загребельного, Ю. Мушкетика, М. Стельмаха, І. Муратова, Гр. Тютюнника. Розвиток лірико-романтичної стильової течії в українській прозі (О. Гончар, М. Стельмах, Гр. Тютюнник, Б. Харчук, А. Дімаров, Р. Федорів).

Розвиток поезії у другій половині ХХ ст. Естетика шістдесятників «Третій призов» – Д. Павличко, Л. Костенко, В. Симоненко, І. Драч, Б. Олійник, М. Вінграновський, В. Коломієць. Напрями поетичного мислення, різноманітність стилів і жанрів. Повернення в літературний

арсенал спадщини несправедливо забутих письменників – В. Еллана-Блакитного, В. Чумака, М. Семенка, В. Поліщука, І. Микитенка.

Література українського постмодернізму Інтенсивність оновлення української літератури наприкінці 80– на початку 90-х років ХХ ст. Розмаїття стильових та естетичних уподобань письменників. Осягнення першосутності світу, необхідності духовної свободи у творчості вісімдесятників (І. Римарук, С. Короненко, Л. Таран, В. Кожелянко). Використання елементів карнавалу, сміхової культури в літературі. Естетика руйнування штампів соціалістичного реалізму у творчості представників угруповань «Бу-Ба-Бу», «Лугосад». Явище експериментальної прози в українській літературі на зламі ХХ–ХХІ ст. Ю. Андрухович як представник постмодернізму в українській прозі. Неотрадиціоналізм в українській прозі (Є. Пашковський, В. Медвідь). Повернення в українську культуру творчості несправедливо замовчуваних письменників. Роль і місце сучасної української літератури в мистецькому освоєнні світу.

2. Вимоги до рівня підготовки вступників

Вступник повинен

знати:

- основні етапи історичного становлення літератури та види літературно-художньої творчості;
- структуру та види літературно-художнього образу; структуру й елементи змістової організації літературно-художнього твору;
- структуру й елементи внутрішньої форми художнього твору (тема, ідея, сюжет, фабула, пафос, характер, система образів художнього твору, композиція);
- загальні принципи організації художнього мовлення; засоби словотворчого вираження мовлення; лексико-синонімічні засоби вираження мовлення; засоби контекстуально-синонімічного вираження мовлення (тропи); синтаксичні засоби вираження мовлення (стилістичні фігури);
- внутрішні фактори розвитку літературного процесу; закономірності взаємодії літературних напрямів, творчих методів і стилів;
- основні ознаки літературної мови;
- орфоепічні, орфографічні, морфологічні, лексичні, синтаксичні мовні норми;
- засоби й умови виразності мовлення;
- найголовніші правила, вимоги, засоби мовного етикету;
- життєвий та творчий шлях видатних українських письменників, їх внесок у розвиток української літератури;
- основні художні методи, напрями, тенденції і проблеми розвитку історії української літератури, етапи її розвитку.

вміти:

•аналізувати літературні твори з точки зору їхньої естетичної своєрідності, жанрово-стильових особливостей, історико-культурного значення, знаходити прояви загальних тенденцій і закономірностей літературного процесу в художніх творах;

•застосовувати на практиці орфоепічні, орфографічні, морфологічні, лексичні, синтаксичні мовні норми;

•аналізувати мовні явища у функційному аспекті;

•усувати мовні помилки та недоречності в усіх стильових різновидах літературної мови;

•розрізняти художні методи і стилі;

•визначати основні художні ознаки творчого методу;

•аналізувати художній текст;

•розглядати художній твір у контексті світової літератури та філософії.

3. Перелік рекомендованої літератури

Вступ до літературознавства

1. Теорія літератури : [підручник] / [О. Галич, В. Назарець, Є. Васильєв]. – К. : Либідь, 2005. – 488 с.

2. Літературознавчий словник-довідник / [за ред. Р. Гром'яка, Ю. Коваліва та ін.]. – К. : Академія, 2006. – 720 с.

3. Теорія літератури : [підручник] / [за ред. В.Ф.Воробйова та Г.А.В'язовського]. – К. : Вища школа, 1975. – 400 с.

4. Ткаченко А. Мистецтво слова. Вступ до літературознавства / А. Ткаченко. – К. : Правда Ярославичів, 1998. – 448 с.

Практична стилістика

1. Коваль А. П. Практична стилістика сучасної української літературної мови: підручник / А. П. Коваль. – К., 1997

2. Культура української мови: Довідник. – К., 1990.

3. Пономарів О. Д. Культура слова: підручник / О. Д. Пономарів. – К., 1999.

4. Пономарів О. Д. Стилiстика сучасної української мови: підручник / О. Д. Пономарів. – К., 1992.

5. Виноградов В. В. Стилiстика. Теория поэтической речи. Поэтика. – М., 1963.

6. Мова і культура. – К., 1986.

7. Пилинський М. М. Мовна норма і стиль: підручник / М. М. Пилинський. – К., 1976.

8. Скрипник Л. Г. Фразеологія української мови: підручник / Л. Г. Скрипник. – К.: Вища школа, 1973.

9. Стиль і час: Хрестоматія: підручник. – К., 1983.

10. Сучасна українська мова: підручник . – К., 1991.

11. Ужченко В. Д. Народження і життя фразеологізма: підручник / В. Д. Ужченко. – К., 1988.

Культура українського мовлення

1. Бабич Н. Д. Практична стилістика і культура української мови: підручник / Н. Д. Бабич. – Львів: Світ, 2003. – 440 с.

2. Коваль А.П. Культура української мови: підручник/ Коваль А.П. – К., 1984

3. Мацько Л. І., Кравець Л. В. Культура української фахової мови: підручник/ Мацько Л. І., Кравець Л.В. – К. : В.Ц. “Академія», 2007.

4. Пентилюк М. І. Культура мови і стилістика: підручник/ М. І. Пентилюк. – К.: Наук.думка, 1996. – 238 с.

Історія української літератури

1. Возняк М. Історія української літератури: В 2 кн. – Львів, 1992-1993.

2. Волинський П., Пільгук І., Поліщук Ф., Історія української літератури: Давня література. – К., 1969.

3. Грабович Г. Нариси до історії української літератури. – К., 1998.

4. Грицай М., Микитась К., Шолом Ф. Давня українська література. – К., 1989.

5. Грушевський М. Історія української літератури. – Т 1-6. – К., 1993–1996.

6. Бернадська Н. І. Українська література ХХ ст. — К.: Знання-Прес, 2002.

7. Історія української літератури та літературно-критичні думки першої половини ХІХ ст. – К.: ЦНЛ, 2006.

8. Сильові тенденції української літератури ХХ століття / Упоряд. Н. Шумило. – К.: Ін-т л-ри ім. Т. Г. Шевченка НАН України, 2004.

4. Порядок проведення

Фахове вступне випробування проводиться у формі тестування. Для його проведення формуються окремі групи вступників в порядку надходження (реєстрації) документів. Список допущених до фахового вступного випробування ухвалюється рішенням фахової атестаційної комісії, про що складається відповідний протокол, який передається до приймальної комісії.

Для проведення фахового вступного випробування головами фахових атестаційних комісій попередньо розробляються тестові завдання відповідно до

На тестування вступник з'являється з паспортом. Вступник одержує „Тестове завдання”, яке містить питання з варіантами відповіді, за дисциплінами, зазначеними у програмі випробувань, і відповідає на них впродовж 60 хвилин. Користуватися при підготовці друкованими або електронними інформаційними засобами забороняється.

На тестування вступник з'являється з паспортом. Вступник одержує „Тестове завдання”, яке містить питання з варіантами відповіді, за дисциплінами, зазначеними у програмі випробувань, і відповідає на них впродовж 60 хвилин. Користуватися при підготовці друкованими або електронними інформаційними засобами забороняється.

При підготовці відповіді використовуються листи відповіді, які зберігаються після випробування в приймальній комісії.

Результати випробування оцінюються за 200-бальною шкалою за правилами вказаними в розділі “Критерії оцінювання” даної пояснювальної записки і відмічаються у «Екзаменаційному листі». Рівень знань вступника за результатами екзамену заноситься також до екзаменаційної відомості і підтверджується підписами трьох членів комісії. Відомість оформляється одночасно з «екзаменаційним листом» вступника і передається до приймальної комісії.

Заяву про апеляцію вступник може подати в день оголошення результатів до 17.00 години.

5. Критерії оцінювання

Екзаменаційний тест містить 30 тестових завдань з вибором варіанта вірної відповіді (закриті тести). Відсутність відповіді балом не оцінюється. Час для підготовки до відповіді – 60 хвилин (1 година).

Результати фахового вступного випробування оцінюються за двобальною шкалою з урахування вищезазначених критеріїв за наступною шкалою:

Кількість наданих правильно відповідей по тесту	Склав / не склав
15-30	склав
0-14	не склав

Вступник, що не склав додатковий фаховий іспит позбавляється права участі у подальших випробуваннях та у конкурсі на зарахування.

Голова фахової атестаційної комісії

О. В. Федорова

Доцент кафедри української філології та журналістики

І М. Кошман